

תשפ"ג

אוצר חילים ששומעים

בתקשורת

בנושא שינויי אקלים.

תכנית עירונית לעידוד וטיפוח השפה העברית

אשדוד

אנרגיה גיאותרמית

האנרגיה שמפיקים באמצעות החום של אדמת כדור הארץ.

אנרגיה הידראולית

כוח חשמלי הנוצר משימוש בזרימת מים.

אנרגיה ירוקה

כוח חשמלי המופק ממקורות טבעיים ובלתי מתכלים, כגון אור השמש, רוח, מים וכד'.

אנרגיה מתחדשת

אנרגיה שמקורה בתהליכים טבעיים מתמשכים שאינם מתכלים כמו רוח, זרימת מים, גלי הים, חום כדור הארץ ועוד.

אנרגיה נקייה

סוגי אנרגיה אשר אינם מזהמים את הסביבה בהפקה או בשימוש.

אנרגיה סולארית

אנרגיה המופקת מן השמש. למשל, לחימום מים באמצעות הקולטים בדוד שמש.

אנרגיית רוח

אנרגיה המופקת מן הרוח להפעלת מנועים, ייבוש כבסים, השטת סירות.

אפקט חממה

תהליך שבו גזי חממה באטמוספירה של כוכב לכת, גורמים להחזר של קרינה תת אדומה אל פני השטח שלו, ובכך גורמת להתחממות שלו. אם אפקט החממה לא היה מתקיים בכדור הארץ הטמפרטורה על פני הכדור הייתה מינוס 18 מעלות. כיום בשל גידול בריכוז גזי חממה באטמוספירה הכדור מתחמם מידי ונוצר משבר האקלים.

אקלים

תנאי מזג אוויר המאפיינים אזור מסוים על פי מדידות של מאות שנים.

בית גידול

מקום פיזי טבעי שבו מתקיימות חברות של יצורים חיים, וכל המשתנים והגורמים המשפיעים עליהם.

בנזין

תערובת נוזלית המופקת מהנפט הגולמי ומשמש כדלק למנועי בעירה מזהמים.

ג

גז חממה

חומרים במצב צבירה גזי, בעיקר גז מתאן ופחמן דו חמצני, שנמצאים באטמוספירה ויכולים לבלוע או לפלוט קרינה אינפרא אדומה ובכך גורמים לעליית הטמפרטורה על פני כדור הארץ.

גז מחצבי

תערובת גזים, בעיקר מתאן, המשמשים להפקת אנרגיה. הגז נוצר בתהליכים דומים היוצרים את הנפט.

ד

דלקים מאובנים / דלקים פוסיליים / נפט גולמי

דלק שנוצר מהתאבנות של גופים בסביבה מחוסרת חמצן. דוגמא לכך - הפחם והנפט.

ה

האבקה

העברת זרעי צמח זכרי לצמח נקבי כדי להניב פירות.

הכחדה

היעלמות מינים מהטבע.

הצללה (ע"י עצים)

הטלת צל, מורידה את הטמפרטורה מתחת לעץ ב 4 מעלות.

ז

זיהום הסביבה

החדרה של חומרים או גורמים זרים למקומות בהם הם אינם נמצאים בדרך כלל, פעולה הפוגעת בסביבה, בבתי גידול ומערכות אקולוגיות.

זהום אוויר

שם כולל למצב שבו לאוויר שאנו נושמים נוספים חומרים כימיים מזיקים.

זיקוק

תהליך להפרדת תערובת נוזלים. את הנפט הגולמי מזקקים בתהליכים מזהמים לנוזלים שונים, ביניהם בנזין, סולר ועוד.

ח"י

חומר גלם

חומר בסיסי המשמש לייצור מוצרים שונים. מקור חומרי הגלם - בטבע. למשל עץ, ברזל, נחושת ועוד.

חומרים בשימוש חוזר

שימוש חדש במוצר לאחר שסיים את ייעודו הראשוני.

ט"י

טביעת רגל אקולוגית.

מדד המבטא את שטח האדמה והמים הנדרש על מנת לספק את הצרכים ולקלוט את חומרי הפסולת של האוכלוסייה על פני כדור הארץ.

טביעת רגל פחמנית

מדד המעריך את ההשפעה של כל פעילות אנושית על תופעת שינוי האקלים. המדד מתייחס לכמות גזי החממה (בעיקר מתאן ופחמן דו חמצני) הנפלטים כתוצאה מפעילות אנושית כגון תחבורה, תעשייה ושימוש בחשמל.

טמפרטורה ממוצעת

ממוצע הטמפרטורות הנמדד לאורך תקופה על מנת להיערך טוב יותר לעתיד.

י"י

ידידותי לסביבה.

מוצר שתהליך ייצורו ומרכיביו, ותהליך ההתפרקות שלו אינם מזיקים לסביבה.

יחסי גומלין

השפעות הדדיות שמתקיימות בין אורגניזמים שונים בבית גידול.

יצרנים צרכנים ומפרקים בטבע

יצרנים הם הצמחים הידוקים שמייצרים מזון מחומרים באדמה בתוספת מים, וחום השמש, כמו עצים ופרחים. הצרכנים הם בעלי החיים שאוכלים צמחים, בעלי חיים האוכלים בעלי חיים אחרים. והמפרקים הם הממחזרים טבעיים. הם מפרקים פסולת, צמחים ובעלי חיים לאחר מותם, ומחזירים את החומרים לאדמה.

כ"י

כלכלה מעגלית

גישה כלכלית השואפת למנוע בזבז על ידי שימוש יעיל בחומרי גלם ואנרגיה לאורך כל שרשרת האספקה ולמשך כל חיי המוצר.

לימן

מערכת של סוללות עפר ללכידת מי שיטפונות, לטובת השקייה בחקלאות, בעיקר באזורים מדבריים.

לכידת פחמן

התהליך של תפיסת פחמן דו חמצני ישירות מהאוויר או לפני שהוא נפלט ממפעלים ותחנות כח.

מארג מזון

מספר שרשראות מזון הקשורות ביניהן. בעלי חיים ניזונים מתפריט מגוון והם עצמם מהווים מזון ליצורים חיים אחרים.

מגוון ביולוגי

המגוון הביולוגי הוא המגוון והשונות שבין כל היצורים בטבע באשר הם – במים, ביבשה ובאוויר.

מדבור

ממוצע תהליך בו אזור יבש יחסית הנמצא על גבול המדבר הופך להיות צחיח לחלוטין. התהליך מלווה בדרך כלל בהתייבשות מאגרי המים שבסביבה. הנמדד לאורך תקופה על מנת להיערך טוב יותר לעתיד.

מזג אוויר

תיאור למצב האוויר המשתנה באטמוספירה בסמוך לפני הקרקע בין חום לקור, יובש ללחות, סערה או רגיעה, עננות או בהירות ועוד, במקום ובזמן נתון.

מחזור

תהליכים בהם חומרי פסולת עוברים עיבוד ופירוק לחומרי הגלם השונים מהם הם מורכבים, על מנת שניתן יהיה לעשות שימוש חוזר באותם חומרי גלם לשם ייצור מוצרים חדשים.

מיון פסולת

הפרדת פסולת לסוגיו: פסולת אורגנית, פלסטיק, זכוכית נייר ועוד.

מיכלי פיקדון

זכוכית או פלסטיק שעליהם חובת תשלום פיקדון. לצרכנים זכות להחזירם וחובת הספקים לקבלם ולזכות בתשלום ששולם בעדם.

מערכת אקולוגית

יחידת נוף שבה מתקיימות חברות של יצורים חיים המורכבות מיצורים וצרכנים המקיימים ביניהם ובין סביבתם יחסי גומלין.

משאב מתכלה

משאב טבעי שלא ניתן לגדל או לייצר אותו, כמו נפט, פחם, מינרלים שונים מרבצי חול לבנייה, עופרות מתכת בריכוז גבוה ועוד.

משאבי טבע

חומרים מן הטבע שהאדם משתמש בהם לצרכיו השונים כמו קרקע, מים, מזון מתכות נפט, פחם ויהלומים.

משאבי טבע מתחדשים

סוגים של משאבי טבע כמו קרקע, מים, יערות שמתחדשים עם הזמן.

משקעים

מים שיוורדים מן השמים בצורת גשם, ברד, שלג או טל.

מתאן

CH₄. תרכובת המופיעה בטבע כמו גז דליק, חסר צבע וריח. המתאן הוא המרכיב העיקרי של גז מחצבי, הוא קולט את חום השמש וגורם לעליית הטמפרטורה על פני כדור הארץ.

פוטוסינתזה

התהליך שבו מיוצר המזון בצמחים ואצות. אחד מתוצרי הלואי של התהליך הוא החמצן, שחיוני לקיום החיים בכדור הארץ.

פחמן דו חמצני

גז המהווה תרכובת של פחמן וחמצן. חסר צבע וחסר ריח. קולט את חום השמש וגורם לחימום יתר של כדור הארץ. בצורת מוצק הוא נקרא "קרח יבש".

פירוק פסולת

פירוק פסולת מתבצע על ידי יצורים המכרישים אנזימים של עיכול מתוכם אל הסביבה, סופגים חלק מתוצרי הפירוק והשאר נשאר בסביבה לשימושם של צורות חיים אחרות כמו צמחים.

פיתוח סביבתי

שינויים שהאדם מבצע בסביבה, כמו, בנייה, חציבה, שינוי בתוואי קרקע וכדומה.

פסולת

פסולת אשפה או זבל הם חומרים ומוצרים בלתי רצויים או בלתי שימושיים.

ק"י

קיימות

רעיון חברתי הנאבק על היכולת להמשיך לחיות בכדור הארץ בהווה, מבלי לפגוע ביכולת של הדורות הבאים לספק את צורכיהם ולחיות עליו גם הם.

ר"י

ריאות ירוקות

כיניו לשטח פתוח בתחומי שטחים עירוניים בנויים, כדוגמת פארקים וגינות ציבוריות. בריאות הירוקות מייצרים העצים והצמחים חמצן נקי בתהליך הפוטוסינתזה.

ש"י

שינוע ימי

הובלת מוצרים קטנים וגדולים דרך הים באוניות.

שרשרת מזון

האורגניזמים הניזונים זה מזה, הם חוליות שמצטרפות יחד לשרשרת מזון. וכמו בשרשרת – כל יצור אוכל את מי שנמצא בחוליה שלפניו, ונאכל על ידי מי שנמצא בחוליה שאחריו.

ת"י

תנאי סביבה

מדדים המשפיעים באופן קבוע על דבר כלשהו כתוצאה ממיקומו הפיזי.

תרבות צריכה

מונח המתאר מערכת חברתית וכלכלית המעודדת צריכה של מוצרים ושירותים כערך מרכזי.